

Nr 26

Utbildningsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1974: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1974/75 till framtidsstudier jämte motion.

Propositionen

I propositionen 1974: 1 bilaga 4 (justitiedepartementet) har Kungl. Maj:t under punkten A 13 (s. 53—54) föreslagit riksdagen att till Framtidsstudier för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1974: 169 av fru Anér m. fl. (fp) i vad avser hemställen

1. att riksdagen ställer det under andra huvudtiteln föreslagna anslaget för framtidsstudier till en i motionen föreslagen utredningsgrupps förfo-gande (yrkandet D),

2. att riksdagen beslutar att 500 000 kr. av anslaget till framtidsstudier skall användas för stöd till framtidsforskning i regi av fristående grupper och organisationer (yrkandet E).

Utskottet

Genom beslut den 30 juni 1971 utsågs en arbetsgrupp för att behandla frågan om framtidsstudier i Sverige. Arbetsgruppen som leddes av dåvarande statsrådet Myrdal överlämnade den 25 augusti 1972 sitt betänkande (SOU 1972: 59) »Att välja framtid — ett underlag för diskussion och överväganden av framtidsstudier i Sverige». Betänkandet remitterades till 145 instanser av vilka ca 130 inkom med synpunkter och förslag. I enlighet med arbetsgruppens rekommendation tillsattes den 1 februari 1973 ett tillfälligt sekretariat med uppgift att föra utredningsarbetet vidare på grundval av bl. a. remissvaren. Sekretariatet är knutet till statsrådsberedningen.

Föredragande statsrådet anför att remissvaren och den beredning som skett efter remissbehandlingen visat att det föreligger ett behov av långsiktiga studier samt att det finns skäl utnyttja redan befintlig organisation för ett begränsat antal projekt inom framtidsstudieområdet i av-vaktan på ett definitivt ställningstagande till frågan om i vilka former

dessa studier bör bedrivas. Kungl. Maj:t föreslår att för denna projektverksamhet anvisas 2 milj. kr.

I propositionen 1974: 1 erinras om att den förutnämnda arbetsgruppen för framtidsstudier i sitt betänkande pekade på behoven av långsiktigmotiverad grundforskning. Kostnaderna härför beräknas under budgetåret 1974/75 komma att uppgå till 2 milj. kr.

Sammanfattningsvis innebär sålunda Kungl. Maj:ts förslag att 4 milj. kr. skall anvisas för budgetåret 1974/75 under anslagsrubriken Framtidsstudier.

Motionerna 1974: 169 och 1974: 186 tar båda upp till behandling frågan hur framtidsforskningen i Sverige bäst bör vara organiserad. I den sistnämnda motionen föreslås att riksdagen fattar principbeslut om inrättande av ett riksdagen underställt sekretariat för framtidsstudier samt tillsätter en utredningsgrupp med uppgift att framlägga förslag om uppbyggnad m. m. av den nya organisationen. I motionen 1974: 169 yrkas att riksdagen fattar principbeslut om att inrätta ett statligt institut för framtidsstudier, underställt riksdagen, och tillsätter en utredningsgrupp inom riksdagen för att utarbeta förslag till närmare riktlinjer för institutet (yrkandena A och B). Vidare föreslås att ett sekretariat för framtidsstudier temporärt inrättas inom riksdagen och får till uppgift att biträda den nämnda utredningsgruppen (yrkandet C). Slutligen yrkas i denna motion att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 4 milj. kr. skall ställas till utredningsgruppens förfogande med samtidig föreskrift att 500 000 kr. av nämnda belopp skall användas för stöd till framtidsforskning i regi av fristående grupper och organisationer (yrkandena D och E).

Yrkandena i de nämnda motionerna har nära anknytning till frågor som behandlas i en av riksdagens revisorer avgiven, den 29 november 1973 dagtecknad skrivelse angående den statliga forskningsverksamheten. Skrivelsen har den 16 januari 1974 remitterats till utbildningsutskottet för beredning. I skriveisen tar revisorerna upp bl. a. frågor om den långsiktiga forskningsplaneringen och om förstärkning av riksdagens kansliorganisation. Revisorerna stryker under vikten av att en mera aktiv planering av den statliga satsningen på forskning och utvecklingsarbete kommer till stånd på den resursbeviljande nivån. Skrivelsen utmynnar bl. a. i förslag om att till utbildningsutskottet knyts ett särskilt forskningssekretariat. Vidare anser revisorerna att riksdagen bör överväga att komplettera det föreslagna forskningssekretariatet med en motsvarighet till den Kungl. Maj:t underställda forskningsberedningen.

Utskottet vill även erinra om de av talmanskonferensen tillkallade utredningarna om riksdagens information och angående en allmän översyn av riksdagens arbetsformer. Dessa utredningsarbeten pågår.

Med hänsyn i första hand till arbetsbelastningen under vårsessionen

har utskottet funnit det lämpligt att behandlingen av revisorernas förutnämnda skrivelse uppskjuts till höstsessionen liksom där så är möjligt motionsyrkanden som äger direkt samband med förslag i skrivelsen. Genom beslut den 2 maj 1974 har riksdagen i enlighet med förslag i utskottets betänkande 1974: 22 till höstsessionen med innevarande års riksdag uppskjutit behandlingen av, såvitt nu är i fråga, riksdagens revisorers skrivelse den 29 november 1973 samt motionen 1974: 169 yrkandena A—C och motionen 1974: 186.

Utan att sålunda i detta sammanhang ta ställning till frågan om i vilka former med statsmedel bedrivna framtidsstudier på något längre sikt bör organiseras här i landet och hur särskilda medelsanvisningar härtill bör administreras föreslår utskottet att riksdagen beviljar det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1974/75 begärda beloppet av 4 milj. kr. och avstyrker som en konsekvens härav nu ifrågavarande yrkanden i motionen 1974: 169. Detta utgör inget ställningstagande till motionsyrkandena om ett riksdagen underställt institut eller sekretariat för framtidsstudier och ej heller till frågan om härför eventuellt erforderliga medelsanvisningar för budgetåret 1974/75. Förslag till sådant ställningstagande kommer utskottet att lägga fram under höstsessionen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Framtidsstudier* för budgetåret 1974/75 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1974: 169 yrkandena D och E.

Stockholm den 3 maj 1974

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wiklund (s), Elmstedt (c), Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herr Karlsson i Mariefred (c), fru Lantz (vpk), herrar Nyhage (m), Hagberg i Örebro (s), Bladh (s), fru Eklund (c) och herr Wikström (fp).

